

STANOWISKO
ZGROMADZENIA OGÓLNEGO ZWIĄZKU GMIN WIEJSKICH RP
w sprawie
REFORMY FINANSÓW GMIN.
z dnia 3 czerwca 1995 r.

Samorządy Terytorialne dowiodły, że środki publiczne są lepiej, racjonalniej i efektywniej wydawane przez nie niż robi to scentralizowana administracja rządowa. Decyzje o wydawaniu środków finansowych są pod kontrolą społeczności lokalnej oraz powołanych do tego organów kontrolnych. Badania opinii publicznej, statystyka, a także administracja rządowa potwierdza, że samorządy jako nieliczni w procesie przemian zachodzących w naszym kraju się sprawdziły w działaniu na rzecz społeczności lokalnych.

Niepokojącym zjawiskiem jakie w ostatnich latach zachodzi w naszym kraju jest coroczne obniżanie dochodów gmin zwłaszcza wiejskich przy zwiększaniu nie tylko zadań przez ustawodawcę, ale również zmianę przepisów będących w gestii administracji rządowej. Utworzenie zbyt wielu tzw. " *administracji specjalnych* " powoduje, że środki publiczne wydawane są nieracjonalnie, z dużą opieszałością. Wprowadzenie zasad uznaniowości nasila zjawisko protekcjonizmu, oraz stwarza podstawy uzależniania samorządów od administracji rządowej. Subwencje przekazywane są dla samorządów z dużym opóźnieniem zwłaszcza ze strony Ministerstwa Edukacji Narodowej gdzie poziom w stosunku do lat ubiegłych nie pokrywa nawet stopy inflacyjnej. Gminy obciążone wieloma zadaniami przez ustawodawcę nie mają zabezpieczonych środków finansowych na ich realizację, nie przestrzega się ratyfikowanej Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego. Bez konsultacji z samorządami nasiliła się w ostatnim okresie zasada zmian ustaw, rozporządzeń obciążających dochody gmin bez żadnych propozycji rekompensat.

Wprowadzenie nowych podatków (VAT) - powoduje dodatkowe obciążenie dla gmin.

Realizacja ustawowych zadań zleconych nie pokrywa poniesionych kosztów przez samorządy terytorialne, brak jakichkolwiek kryteriów ich wyceny czy szacunku powoduje dowolność ze strony wojewodów w przyznawaniu środków finansowych na ich realizację. Administracja rządowa - centralna nie prowadzi żadnych badań tego zjawiska w kraju.

Wprowadzone ulgi ustawowe dla podatników (zwłaszcza w gminach wiejskich - podatek rolny) nie są rekompensowane innymi dochodami.

Brak systemowych i stabilnych uregulowań dochodów gmin nie sprzyja ich rozwojowi - tym bardziej, że regulacje prawne zawarte są w zbyt wielu aktach prawnych różnej rangi (zbyt wiele rozporządzeń wypacza intencji ustawodawcy).

Przytaczając powyższe uwagi uważamy, że przyszła ustawa o finansach gmin winna spełniać następujące założenia:

1. ustawa o finansach gmin winna stać się "*finansową konstytucją gminy*" - gdzie w jednym akcie prawnym znajdują się wszelkie uregulowania prawne dotyczące gospodarki finansowej. Odzwierciedlenie takiego stanu rzeczy musi być zagwarantowane w ustawie zasadniczej oraz ustawie o samorządzie terytorialnym.
2. wprowadzenie ustawowej zasady w oparciu o Europejską Kartę Samorządu Terytorialnego - **nowe zadania dla gmin nakładane przez ustawy posiadają zabezpieczenie finansowe.**

3. system subwencji powinien równoważyć dysproporcje w dochodach poszczególnych gmin i winien być oparty na jasnych zobiektywizowanych kryteriach (przy kategoryzacji gmin nie może to być tylko czynnik demograficzny - ale również uwzględnione inne czynniki - obszar, położenie, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, itp.)
4. wprowadzane obligatoryjne **ulgi** ustawowe w dochodach gminy winny być **zrekompensowane**.
5. zmiana przepisów, które naruszyłyby dochody gmin muszą być konsultowane z samorządami z jednoczesną propozycją wskazania rekompensaty w przypadku ich zmiany.
6. dotacje celowe na zadania zlecone winny w pełni pokryć wydatki ponoszone przez gminy na nie - należy wyeliminować istniejącą zasadę uznaniowości przez wojewodów - kryteria zwrotu poniesionych wydatków muszą być jasne, a środki nie mniejsze na ich realizację niż zadań wykonanych przez administrację rządową.
7. realizacja zadań własnych gmin winna być oparta na dochodach własnych i gwarantować ich pełne wykonanie.
8. w przypadku funkcjonowania subwencji (np. oświatowa) nie może być ona analogicznie do roku ubiegłego niższa niż stopa inflacji.
9. w przypadku braku terminowej realizacji przyznanej subwencji przez administrację rządową gminie przysługiwałoby dochodzenie swych należności na drodze sądowej, również administracja rządowa nie mogłaby wprowadzić wstrzymania egzekucji należności.

Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich RP

Martusz Poznanski